

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**In Canonem Sacrificii Missae, Vti & reliquas eiusdem
Partes Brevis Ac Lvcvlenta, & ad pietatem vtilis Expositio**

Veken, Frans van der

Coloniae, 1644

§ 1. De prima parte Praefationis

urn:nbn:de:hbz:466:1-9878

insanæ Saluatorem blasphemantium
voces immortalium æquè atque mor-
taliū hymnis obruantur. Quia au-
tem hæc Dei laudes Sacerdos prolo-
quitur ante Canonem, ea Missæ pars
Præfatio dici consuevit. De cuius an-
tiquitate ab ipsis Apostolorum tempo-
ribus petita videri poterunt Bellarmi-
nus & Scorza: Nos ad alia, quæ no-
stro instituto magis conueniunt, gra-
dum faciamus.

§. I.

De prima parte Præfationis.

INITIO Sacerdos manus hinc inde ex-
tensas, omnesque cum ijs sæculares
curas super altari deponit: quippe qui
iam magis quàm antè soli Deo vacare,
cœlestibusq; mysterijs debeat totus ef-
se intentus. Hinc etiam populum salu-
taturus, haud se pro more ad eundem
conuertit, sed deinceps vsque ad Com-
munionem peractam, in medio altaris,

ar-

arbitrio solo Deo, & quem sæpius respicit Crucifixo, quod agendum est, agit. Salutatur autem populum consuetâ formulâ, de qua egimus cap. 1. §. 3. Resalutat Sacerdotem populus consuetâ item formulâ, *Et cum spiritu tuo*. Inquam, cum alibi in hoc Sacrificio, tum hîc præcipuè quadrat, quod acutè ab Alberto obseruatum plures recensent, non reddi à populo salutem paribus verbis, quibus eam accepit, (sic enim, *Et Dominus tecum*, respondendum foret) sed dici, *Et cum spiritu tuo*: ut insinuet populus Sacerdotem à se estimari, non instar alicuius de numero cæterorum mortalium, sed veluti quempiam ex cœlestium spirituum familia, iuxta illud Malachiæ b: *Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, quia Angelus Domini exercituum est*. De quo huius responsionis literalis sensu quicquid fuerit, aptè profectò ad mores, eâ auditâ, tacitus se monebit Sacerdos.

C 5

vt

Tract. 2. de Miss. c. 2. lit. F. b Malach. 1.

vt iam saltem , quando in laudando colendoque Numine beatorum Spirituum socius est futurus, corporeæ molis & sollicitudinis oblitus, pænè totus sit spiritus, verè scilicet, vt D. Paulus loquitur *a, spiritalis*, quo sic puriùs sanctiùsq; Deo deseruiat, qui quantus est, Spiritus est, ideoq; spirituales sui cultores & ministros amat.

Hortatur deinde Sacerdos sese equè ac populum , vt *sursum* attollantur *corda* : sanctis scilicet cogitationibus & affectibus : hæ enim sunt alæ, quibus cor humanum terram fugiens, cœlum petat, cœloque excelsiorem artificem eius. Quæ sollemnis exhortatio non est nouellæ institutionis, sed manauit è disciplina Apostolorum: quam S. Iacobus, quam D. Marcus, quam deinde alij suis in Liturgijs posuerunt: cuius apud antiquissimos Patres sæpiùs mentio celebratur: ob quam augustum Missæ Sacrificium

my-

a 1. Cor. 2. & 3.

mystica & sursum ferentia Sacra aliquando nominarunt. Verùm ne corde in sublime euecto, fortè non sequantur, sed humi repant opera; simul Sacerdos explicat & attollit manus, quibus opera designantur. Quo gestu docemur, non solis cogitationibus, animique desiderijs; sed operibus etiam quærendum DEVM, & in cœlum tendendum. Ita enim hunc ritum interpretatur S. Gregorius in illud Ieremiæ a: *Leuemus corda nostra cum manibus ad Deum.* Verba eius sunt: *Corda cum manibus leuat, qui orationem suam operibus roborat: nam quisquis orat, sed operari dissimulat, cor leuat, at manus non leuat.*

Porro populus Sacerdoti ritè momenti obtemperans, *habemus*, inquit, *ad Dominum.* Quæ verba utinam non solis labijs excidant, sed ex corde reuera à terrenis abducto, & cœlestibus

C 6 fo-

a Thren. 3.

fociato procedant! Ne fortè locum habeat illa Anastasij Sinaitæ exprobratio: a *Respondemus, habemus ad Dominum.* *Quid ais? quid agis? Mens ad caduca hæc & mortalia suspensa hæret, pecunijsq; & opibus, & voluptatibus, & litibus forensibus vacat; & dicis, Habemus ad Dominum? Attende, oro, ne fortè non habeas sursum cor ad Dominum: sed deorsum ad Diabolum.* Cæterùm si etiam cum Superis Urbanitatis sunt leges: quis non videat æquissimum esse, ut, quando cœli se inclinant, & ipsum DEI Filium cum supernæ aulæ Principibus ad mortales demittunt; terra sese erigat, tantisq; obuiam hospitis, quia corporibus non licet, animis saltem, extra luteas suas casas, aliquousque procedat?

Sed quid agant humana corda iam in cœlos subuecta? quid ibi primum, quid deinde loquantur? præit sublimium Ductor cordium, dum ante aras

con-

2 *Orat. de sacra Synaxi.*

concinat: *Gratias agamus Domino Deo nostro.* O verbum quod in sublimi discitur, humiliq; ignoratur! In primo statim cœlestium occurfu illa veritas patet a: *Omne datum optimum & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum.* Atque in primis hoc ipsum cordis ad superna rapti beneficium. Neque enim proprio impetu euolare ad Creatorem possumus: quos nempe terrena inhabitatio deprimat, & proprius amor velut innatum quoddam pondus deorsum in nos ipsos & bona nobis cognata familiariaq; inclinat. Sed diuini auxiliij gratiaq; pennis est opus, quibus animus adiutus, b *leuet se supra se, & quæ sursum sunt, quærat; ubi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum sunt, sapiat, non quæ supra terram.* Ita sæpius ad hoc propositum monet Diuus Augustinus, sed præcipuè de dono perseverantiæ, cap. 13. ideoq; pro illis ipsis

bonis

C 7

pijs

a *Iacob. 1.*

b *Thren. 3.*

pijs cogitationibus ac desiderijs, quibus ad cœlestia conscendimus, hanc gratiarum actionem à Sacerdote imperari contendit, *dignumq; & iustum est* à populo responderi.

§. II.

De media Præfationis parte.

Sacerdos pro illa sola diuinorum beneficiorum parte gratias egisse non contentus, ad cætera omnia eas extendit verbis quæ sequuntur: *Verè dignum & iustum est, æquum & salutare, nos tibi semper & ubique gratias agere.* Et sanè quid dignius, quàm agnoscere, quæ & quanta à Deo donata sunt nobis: & quidem gratis ex sola eius liberalitate & dono, absque prioribus meritis nostris? Quid æquius, quid iustius, quàm agnitionem hanc in tanti benefactoris laudem aliquo signo profiteri? Hoc autem est *gratias agere:*
quod

a 1. Cor. 2.